

JärviS-Energia Oy:n lainatakaus

Kh 13.06.2022 § 103
8/02.07.00/2022

Valmistelija

hallintojohtaja Päivi Huhtala

Järviseudun Sähkövoiman kuntayhtymä, jonka osapuolina olivat Lappajärven kunta, Vimpelin kunta ja Alajärven kaupunki, perustivat JärviS-Energia Oy -nimisen yhtiön, joka rekisteröitiin kaupparekisteriin 2.7.2019.

Kuntayhtymä siirsi sähkönmyyntiin liittyvän liiketoimintansa ja kaikki siihen liittyvät varat ja velat JärviS-Energia Oy:lle yhtiön uusia osakkeita vastaan 31.12.2019. Kuntayhtymä purettiin, ja Lappajärven kunta, Vimpelin kunta ja Alajärven kaupunki tulivat yhtiön osakkaiksi tasasuuruisin osuuksin.

Kuntayhtymän nimissä olleiden lainojen siirto JärviS-Energia Oy:lle toteutettiin ja siinä yhteydessä tehtiin tiettyjä vakuusjärjestelyitä. Lappajärven kunnanvaltuusto 16.12.2019 § 87 myöntänyt yhteensä enintään 550.000 euron määräisen Lappajärven kunnan omavelkaisen takauksen vastaamaan kuntayhtymällä aikaisemmin olleiden kuntien yhteisesti vastaamien lainojen vakuudeksi Nordea Bank Oyj:ssä ja Kuntarahoitus Oyj:ssä.

Aikaisemman kuntayhtymän osakaskunnat olivat osakkuutensa perusteella vastuussa kuntayhtymän veloista, ja siten kuntien vastuiden määrä ei kasvanut, kun kuntayhtymän liiketoiminta varoineen ja velkoineen siirtyi JärviS-Energia Oy:lle.

JärviS-Energia Oy on kilpailuttanut voimassa olevan lainakantansa.. Yhtiön rahoituslaitoksilta olevat lainat per 31.12.2021 olivat yhteensä 4 324 767 ja per 1.6.2022 lainojen saldot ovat:

Pääomat 1.6.2022

Nordea Bank Oyj	360 000 €
Kuntarahoitus Oyj	600 000 €
OP Alajärvi	3 194 179 €

Yhteensä 4 154 179 €

Lainojen vakuutena on suoria yrityskiinnityksiä 2 800 000 € sekä osakaskuntien antamia takauksia, joiden vastavakuutena on yrityskiinnitykset yhteensä 1 650 000 €.

JärviS-Energia Oy:n hallitus on kilpailutuksen jälkeen hyväksynyt Alajärven Osuuspankin tarjouksen velkakirjalainasta yhteensä 4 300 000 euroa. Velkakirjalainan 2 800 000 vakuudeksi tarjouksessa määritellään yrityskiinnitys ja velkakirjalainan 1 500 000 vakuudeksi Lappajärven ja Vimpelin kuntien sekä Alajärven kaupungintakaukset siten, että kukin takaaaja on vastuussa 1/3 osasta jäljellä olevasta pääomasta ja liittyvistä kuluista ja koroista. Lisäksi lainoissa on kovenanttiehtona yhtiön omistuksen pysyvyys ja sähkö-oikeuksien myyntikielto.

Nyt nostettavilla lainoilla maksetaan pois yhtiön rahoitusyhtiöltä olevat lainat ja samalla niihin kohdistuvat kuntien takaukset raukeavat.

Kuntalain 129 §:ssä on määräykset kunnan antaman lainan, takauksen tai muun vakuuden antamiselle.

Kuntalaki 129 § 1–2 momentit:

Kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla.

Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa.

Kuntalaista 129 §:stä johtuvat vaikutukset

Hallituksen esityksen uudeksi kuntalaiksi (HE 268/2014) mukaan muun muassa em. pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saisi vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saisi myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos niihin sisältyisi merkittäviä taloudellisia riskejä. Merkittävänä taloudellisena riskinä voitaisiin pitää esimerkiksi tilannetta, jossa takausvastuun realisoituminen vaarantaisi kunnan koko toiminnan tai vastaisi suuruudeltaan muutoin huomattavaa osaa kunnan talousarviosta. Momentissa mainittujen edellytysten täyttyminen tulisi arvioida jokaisen toimenpiteen osalta erikseen. Momentissa tuotaisiin esiin myös, että toimenpiteitä tehtäessä kunnan edut tulisi turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Tällä tarkoitettaisiin sitä, ettei vaadittavien vastavakuuksien tarvitsisi kattaa koko takaukseen liittyvää riskiä, vaan kunnan riskien hallinnan näkökulmasta riittävän osan. Riskin todennäköisyys ja laajuus vaikuttavat yleisesti takauksen antamisen edellytyksiin sekä takauksen hintaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa.

JärviS-Energia Oy on Lappajärven ja Vimpelin kuntien ja Alajärven kaupungin yhteisesti 100 % omistama yhtiö. JärviS-Energia Oy:n taloudellinen tilanne on vakaa ja se pystyy liiketoiminnasta saatavilla tuotoilla kattamaan lainasta aiheutuvat kustannukset.

Takausvastuun realisoituessa takauksesta olisivat takauksen antaneet kunnat vastuussa rahoituslaitokselle kukin 1/3 osan verran eli enintään 500 000 euron pääoman osalta. Lisäksi yhtiö antaa takaajakunnille yrityskiinnityksen vastavakuutena.

Edellä mainitun perusteella kunta katsoo, ettei takausvastuun realisoituminen vaarantaisi kunnan koko toimintaa tai vastaisi suuruudeltaan muutoin huomattavaa osaa kunnan talousarviosta.

EU-säätelystä ja valtioneuvoston johtuvat vaikutukset

Hallituksen esityksen uudeksi kuntalaiksi (HE 268/2014) mukaan muun muassa pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että kunnan on lisäksi pykälässä tarkoitettuja toimenpiteitä tehdessään otettava huomioon, mitä

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään. SEUT 107 artiklassa on määritelty valtiontuen käsite ja SEUT 108 artiklassa määritellään komission yksinomainen toimivalta sekä jäsenvaltion velvollisuus etukäteen ilmoittaa valtiontuesta niissä tilanteissa, joissa ei ole säädetty poikkeusta ilmoitusvelvollisuudesta.

Kunnan tulisi huomioida toimenpiteitä tehdessään nämä valtiontukea koskevat säännökset. Momentin tarkoittamat valtiontukisäännökset tulisi ottaa huomioon kaikissa pykälän tarkoittamissa tilanteissa, siis myös myönnettäessä takauksia kuntakonserniin kuuluville tahoille 2 momentin mukaisesti. Lisäksi kunnan tulisi toimenpiteitä harkitessaan huomioida kunnan toiminnan vaikutukset markkinoilla tapahtuvaan kilpailuun, jota kilpailu- ja kuluttajavirasto toimivaltansa puitteissa valvoo.

EU-sääntelystä ja kilpailuneutraliteettivaatimuksista johtuvat vaikutukset

Hallituksen esityksen (HE 268/2014) mukaan muun muassa EU-valtiontukisäännöksiä lähtökohtana olevaa kilpailuneutraliteetin vaatimusta ei ole oikeuskäytännössä luettu kunnan vapaaehtoisia tehtäviä rajoittavaksi periaatteeksi, vaikka EU-valtiontukisäännöksiä menettelysäännöksiä perusteella on kumottu kuntien päätöksiä. Kilpailuneutraliteetti on kuitenkin otettu huomioon kuntien ja niiden määräämisvallassa olevien yhtiöiden osalta kilpailulaissa (948/2011). Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on toimivalta puuttua kilpailua vääristävään kunnan tai sen määräämisvallassa olevan yhtiön toimintaan.

Edelleen hallituksen esityksessä kuntakonserni määritellään lain 6 §:ssä. Momentissa käytettäisiin termiä ”kilpailutilanteessa markkinoilla”, jota on avattu tarkemmin tämän lain kunnan toimintaa markkinoilla koskevissa yleisperusteluissa ja joka rinnastettaisiin EU-valtiontukisäännösten ”taloudellista toimintaa” tarkoittavaan käsitteeseen. Näin ollen sellaista toimintaa, joka ei lähtökohtaisesti tapahdu kilpailutilanteessa markkinoilla (puhtaasti ei-taloudellista toimintaa tai taloudellista toimintaa, joka ei ole kilpailutilanteessa markkinoilla) voitaisiin momentin mukaan edelleen taata. Tällaisia tilanteita voisivat olla esimerkiksi niin kutsutut luonnollisten monopolien tilanteet, kuten esimerkiksi kuntien alueella sijaitsevien vesiosuuskuntien toiminta.

Lappajärven kunta katsoo, että JärviS-Energia Oy:n toiminta voidaan rinnastaa hallituksen esityksessä mainittuun vesiosuuskuntien toimintatapaan, jossa kunnan toimintaympäristössä ei ole luontaisesti muodostunut palvelutuotantoa yksityissektorin toimesta. Tällaisessa tilanteessa usein kunta on ottanut palveluvastuun.

Arvioitaessa valtiontukea koskevia säännöksiä on otettu huomioon myös komission tiedonanto SEUT 107 ja 108 artiklan soveltamisesta valtion tukiin takauksina (2008/ C155/02). Tiedonannon 3.2 kohdan mukaan seuraavien edellytysten täyttyminen riittää osoittamaan, ettei yksittäinen valtion takaus ole valtiontukea:

- a) lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa
- b) takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti
- c) takaus ei kata enempää kuin 80 prosenttia lainasaamisen tai muun rahoituslaitoksen määräästä
- d) takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta.

Takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta. Takausprovision hintaa on määritelty komission tiedoksiannon (2008/C155/02) periaattein. Komission tiedonannon mukaisesti valtion ottamasta riskistä olisi yleensä perittävä takauksen kohteena olevaan määrään perustuva asianmukainen takausmaksu. Kun takauksesta maksettu hinta on vähintään yhtä korkea kuin vastaava rahoitusmarkkinoilla esiintyvä takauksen viitemaksu, takaus ei ole tukea. Provision määrä seuraa yrityksen luottoluokitusta.

JärviS-Energia Oy on yhtiön kahtena ensimmäisenä toimintavuotenaan tehnyt voittoa 67 000 euroa. Yhtiö omistaa osakkeita ja osuuksia (mm. Etelä-Pohjanmaan Voima Oy:n osakkeita), jotka ovat tilinpäätöksessä arvioitu 4 972 895 euron arvoiseksi. Omaa pääomaa yhtiöllä on per 31.12.2021 yhteensä 776 894 euroa. JärviS-Energia Oy:n luottoluokitus on luokka A+ ja sen perusteella määräytyvä takausprovisio on 0,55 %.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Sami Alasara

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että se päättää

1) myöntää yhteensä enintään 500 000 euron määräisen Lappajärven kunnan omavelkaisen takauksen JärviS-Energia Oy:n Alajärven Osuuspankilta nostettavaan 1 500 000 euron suuruiseen lainaan siten, että Lappajärven kunnan vastuu on aina enintään 1/3 kyseisen lainan jäljellä olevasta pääomasta ja siihen liittyvistä kuluista ja koroista, edellyttäen, että Alajärven kaupunki ja Vimpelin kunta tekevät vastaavan sisältöiset päätökset. Vastavakuutena on yrityskiinnitys.

2) että JärviS-Energia Oy:lle myönnettävästä omavelkaisesta takauksesta peritään yhtiöltä vuosittain 0,55 %:n suuruinen takausprovisio, joka lasketaan takausvastuun kohteena olevan lainan tilivuoden lopussa jäljellä olevasta pääomasta.

3) oikeuttaa kunnanhallituksen tarkistamaan takausprovision määrää myöhemmin, mikäli säädökset tai määräykset mahdollistavat tai edellyttävät.

Päätös

Hyväksyttiin.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Ville Ala-aho ilmoitti olevansa esteellinen (yhteisöjäävi) ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Puheenjohtajana toimi Petri Kuoppala.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Ville Väkeväinen saapui kokoukseen tämän pykälän käsittelyn aikana klo 18.30.

Lisätietoja antaa kunnanjohtaja Sami Alasara, puh. 044 3699 611 tai 06 2412 5611, sähköposti etunimi.sukunimi@lappajarvi.fi.